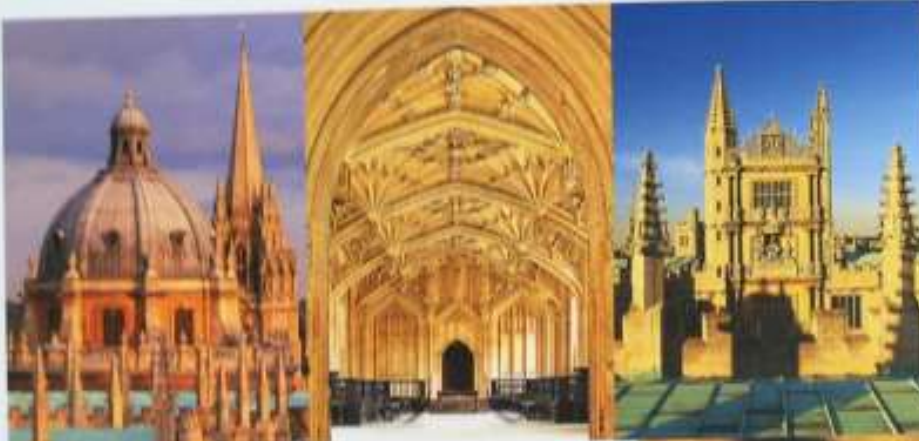

ĐẶC ĐIỂM U LÀNH-UNG THƯ

Giảng viên: TS.BS. Đoàn Thị Phương Thảo

Email: thaodtp.dhyd@gmail.com

WHY STUDY?
THE MORE I STUDY
THE MORE I KNOW
THE MORE I KNOW
THE MORE I FORGET
THE MORE I FORGET
THE LESS I KNOW
SO WHY STUDY?

O X F O R D

MỤC TIÊU

1. Trình bày được các đặc điểm đại thể của khối u lành tính và ác tính: kích thước, vỏ bao, mặt cắt, màu sắc, xuất huyết, hoại tử ...
2. Trình bày được các đặc điểm vi thể của các khối u lành tính và ác tính: tăng sản, chuyển sản, loạn sản, nhân tăng sắc, phân bào, xâm lấn, di căn.

Định nghĩa U (BU'ỐU), UNG THU'

Neoplasia = new growth, Neoplasm = tumor, Tumor= swelling

- **U – BU'ỐU** (Tumor- Neoplasms)?
  - Kết quả từ sự thay đổi di truyền trong các tế bào, dẫn đến sự tăng trưởng bất thường, bền bỉ, không cần sự tồn tại của tác nhân kích thích ban đầu
- **U lành- BU'ỐU LÀNH** (benign tumor)?
  - Phát triển tại chỗ, không xâm lấn, không di căn
- **Ung thư - BU'ỐU ÁC** (malignant tumors-Cancer)?
  - Tế bào ác tính khi có: xâm lấn, di căn, gieo rắc tế bào ung thư đến mô khác

Phân loại **BƯỚU (U)**

1. Hành vi sinh học:

U lành

U giáp biên

U ác tính

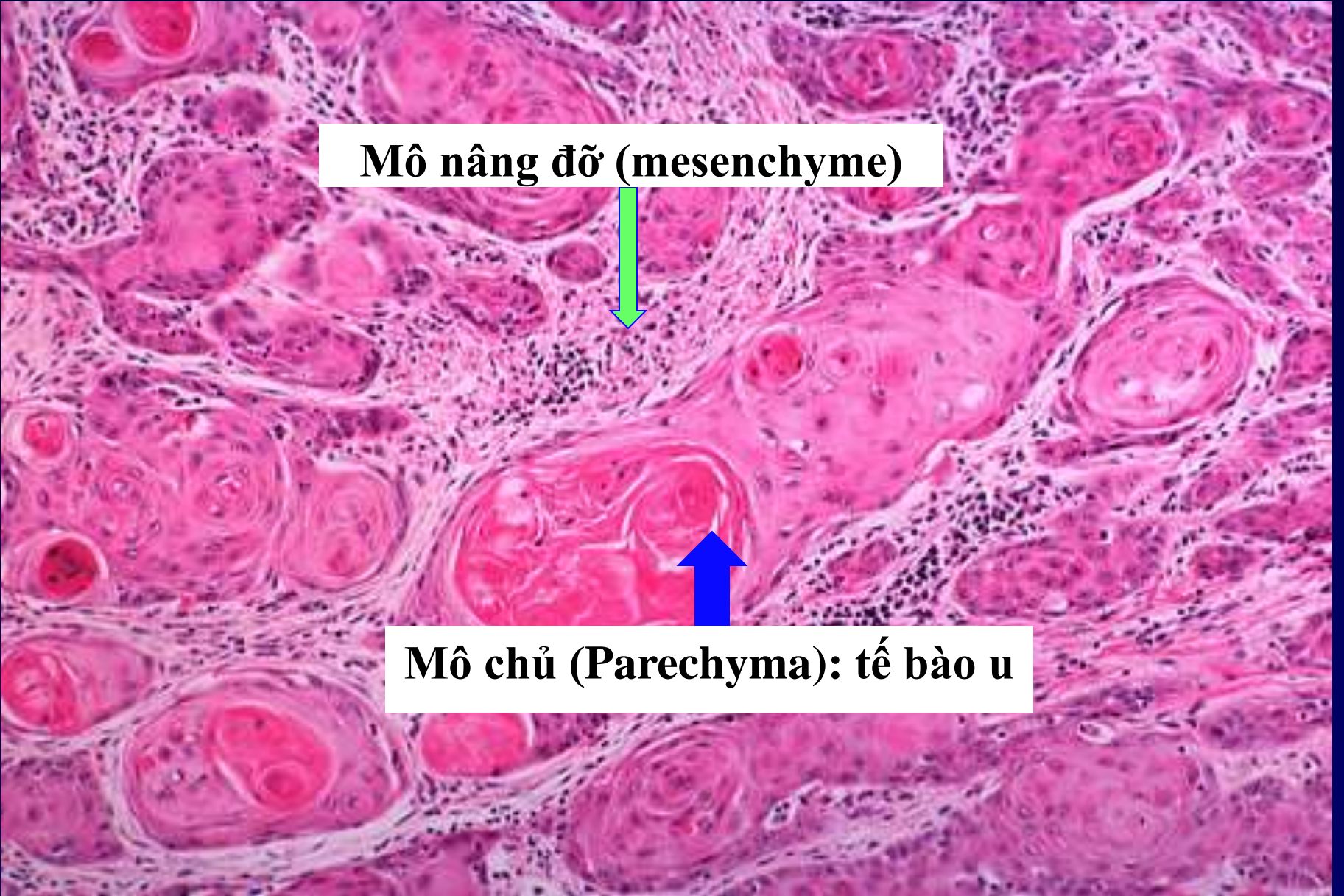
2. Mô bệnh học: XÁC ĐỊNH LOẠI U, tất cả u luôn có hai thành phần:

- **Mô chủ (Parechyma):
tế bào u**

- Xác định đặc tính sinh học của u và phân loại u

- **Mô nâng đỡ**
(mesenchyme/Stroma:
mô liên kết và mạch máu)

Mô nâng đỡ (mesenchyme)

A histological section of tissue, likely stained with hematoxylin and eosin (H&E), showing nests of tumor cells (Parechyma) and surrounding connective tissue (mesenchyme). The tumor cells are arranged in nests, while the connective tissue is the surrounding stroma. A green arrow points from the label 'Mô nâng đỡ (mesenchyme)' to the stroma, and a blue arrow points from the label 'Mô chủ (Parechyma): tế bào u' to a nest of tumor cells.

Mô chủ (Parechyma): tế bào u

Phân loại u- ung thư (tt)

Phân loại theo hành vi sinh học

Đặc điểm	U lành	U ác
Tăng sinh	Chậm	nhanh
phân bào	ít	Nhiều
Biệt hóa	rõ	Thường kém
Đặc điểm nhân	Bình thường	Tăng sắc, méo mó, nhiều hạt nhân, dị dạng

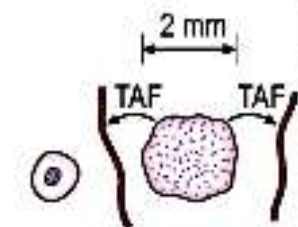
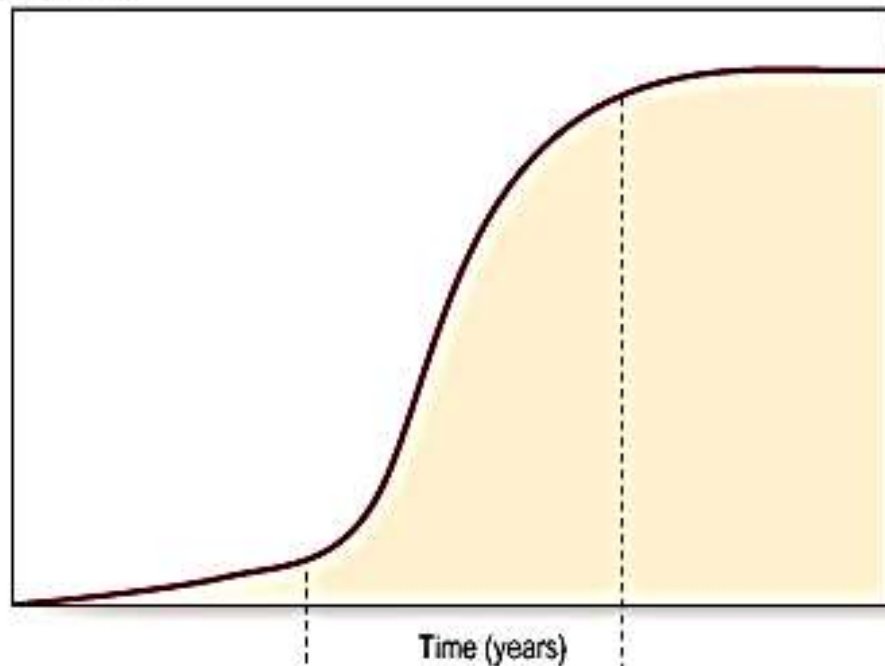
Phân loại u- ung thư (tt)

Phân loại theo hành vi sinh học

Đặc điểm	U lành	U ác
Xâm lấn	Không	Có
Di căn	Không	Thường gặp
Giới hạn	Rõ hoặc có vỏ bao	Không rõ hoặc không đều
Hoại tử	Hiếm	Thường gặp
Loét	Hiếm	Thường gặp ở bề mặt da, niêm mạc
Hướng tăng trưởng trên bề mặt da hoặc niêm mạc	Ra ngoài	Vào trong

Tumour size

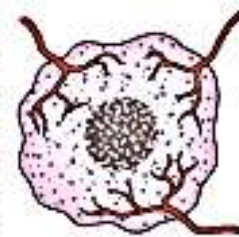

Trans-
formed
cell

Avascular
tumour nodule

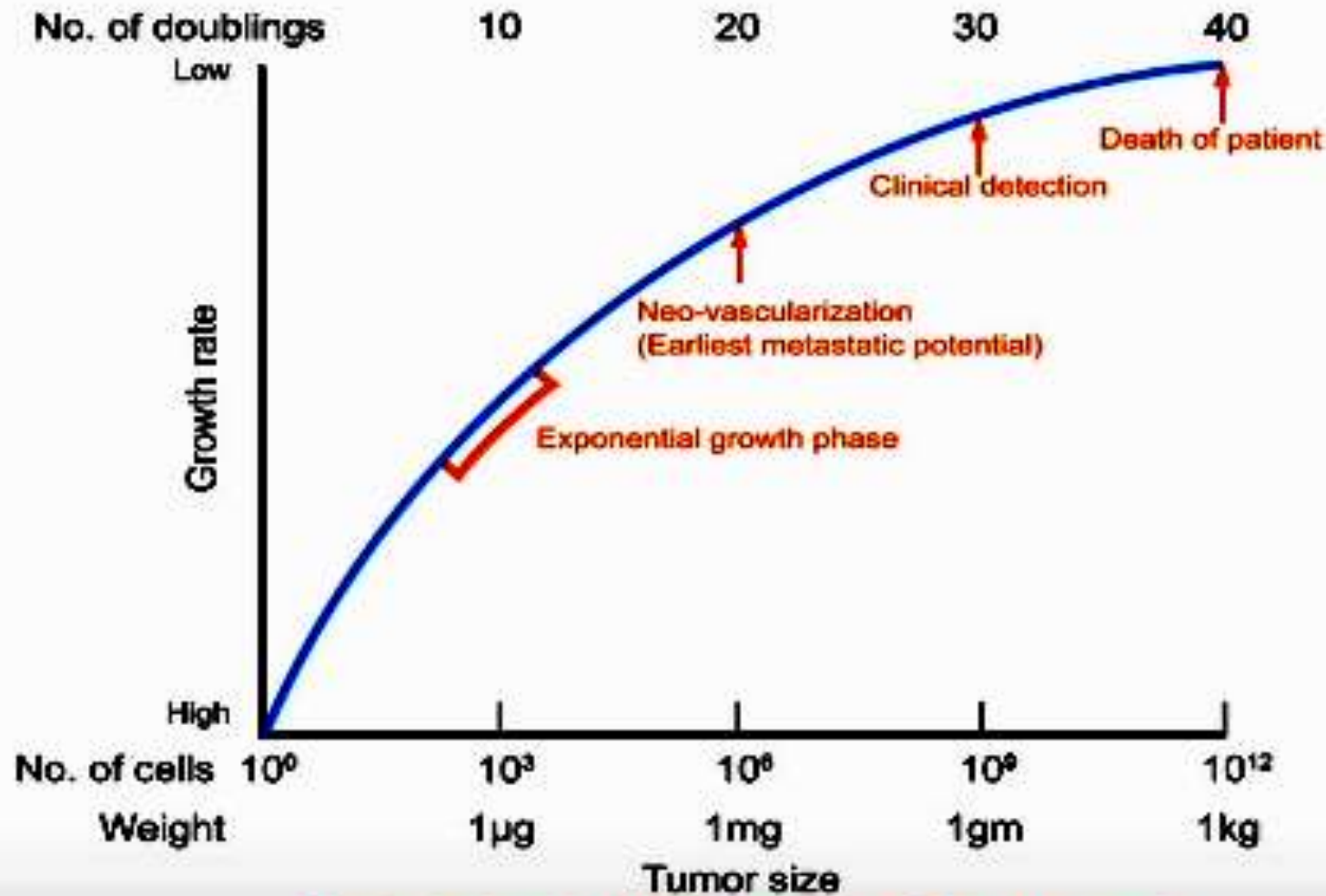

Vascularised
tumour

Vascularised
tumour with
central necrosis

Biological and clinical correlates of tumor growth

Biological and clinical correlates of tumor growth

Phân loại UNG THƯ

Nhóm chính

- 1. U của biểu mô.**
- 2. U của trung mô.**
- 3. U của hạch Lympho và hệ thống miễn dịch.**
- 4. u của hệ tạo máu (Leukemia)**

Phân loại u- ung thư

Biểu Mô

LOẠI BIỂU MÔ	LÀNH	ÁC
Biểu mô gai	U nhú tế bào gai (Squamous cell papilloma)	Carcinoma tế bào gai (Ung thư tế bào gai)
Biểu mô chuyển tiếp	U nhú tế bào chuyển tiếp (Transitional cell papilloma)	Carcinoma tế bào chuyển tiếp
Biểu mô tuyến	U tuyến	Carcinoma tuyến
Tế bào đáy của da		Carcinoma tế bào đáy
Ngoại bì thần kinh	Nevi	Melanoma
Tế bào gan	U tế bào gan	Carcinoma tế bào gan
Biểu mô đệm nuôi (Chorionic epithelium)	Hydatidiform mole	Carcinoma đệm nuôi

Phân loại u- ung thư

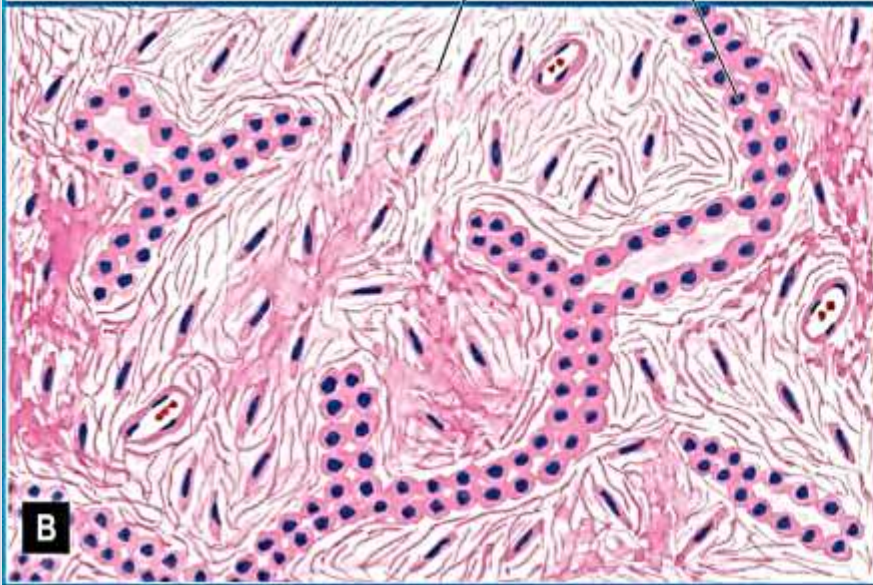
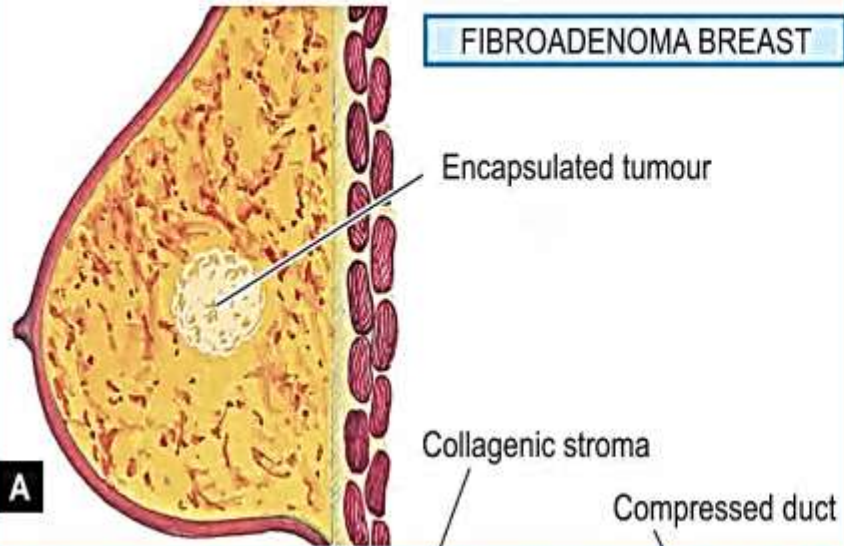
Trung Mô

LOẠI MÔ	LÀNH	ÁC
<i>Mô mỡ</i>	U mỡ (Lipoma)	Sarcom mỡ
<i>Mô sợi</i>	U sợi	Sarcom sợi
<i>Mô sụn</i>	U sụn (Chondroma)	Sarcom sụn Chondrosarcoma
<i>Xương</i>	U xương Osteoma	Sarcom xương Osteosarcoma
<i>Mô cơ trơn</i>	U lành cơ trơn Leiomyoma	Sarcom cơ trơn Leiomyosarcoma
<i>Mô cơ vân</i>	Rhabdomyoma	Sarcom cơ vân Rhabdomyosarcoma

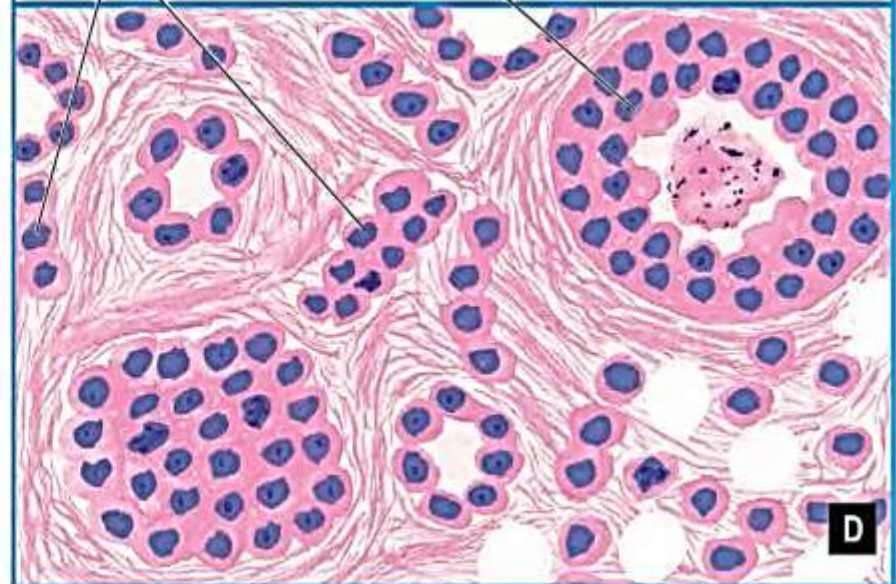
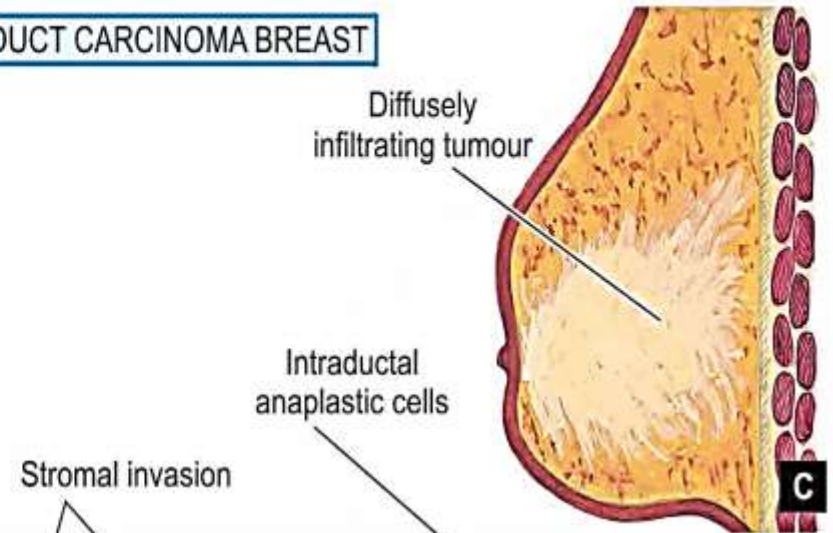
BENIGN EPITHELIAL

FIBROADENOMA BREAST

MALIGNANT EPITHELIAL

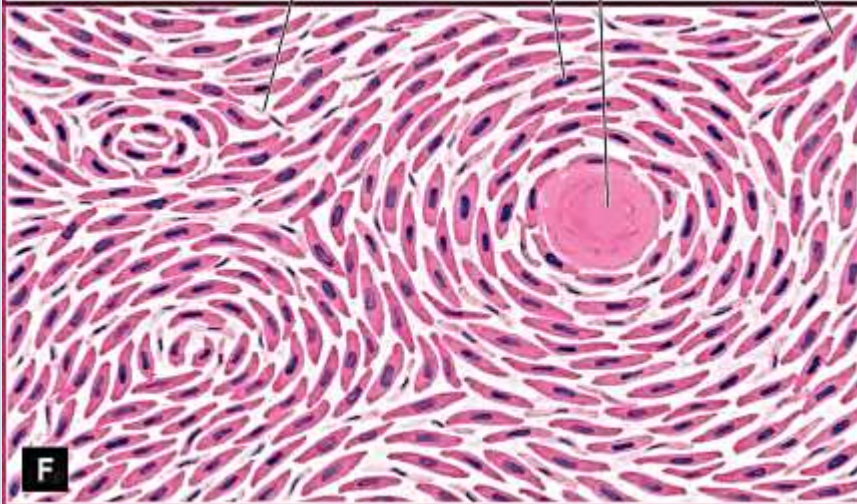
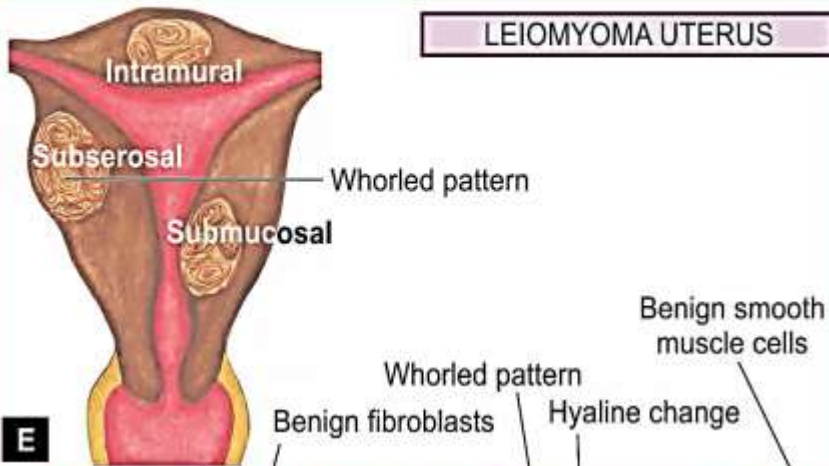
DUCT CARCINOMA BREAST

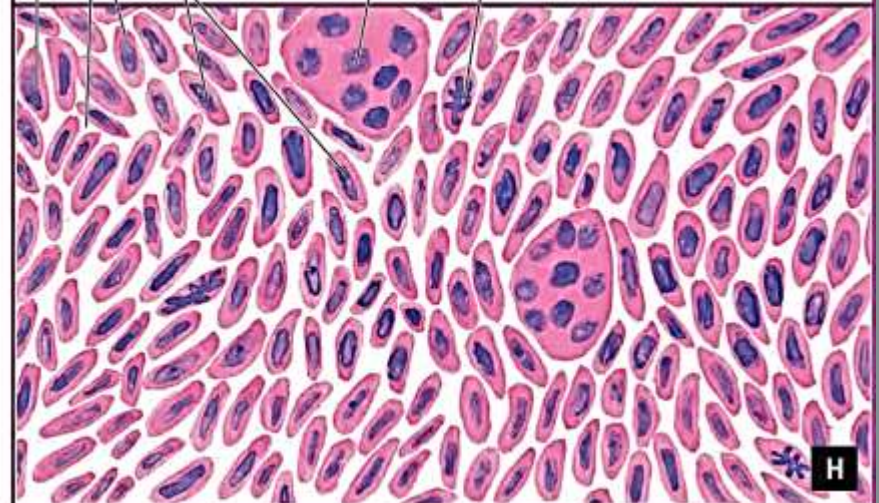
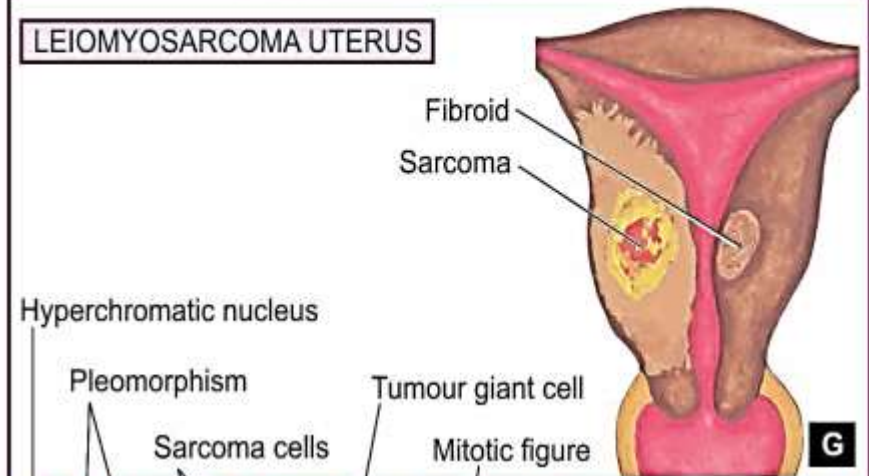
BENIGN MESENCHYMAL

LEIOMYOMA UTERUS

MALIGNANT MESENCHYMAL

LEIOMYOSARCOMA UTERUS

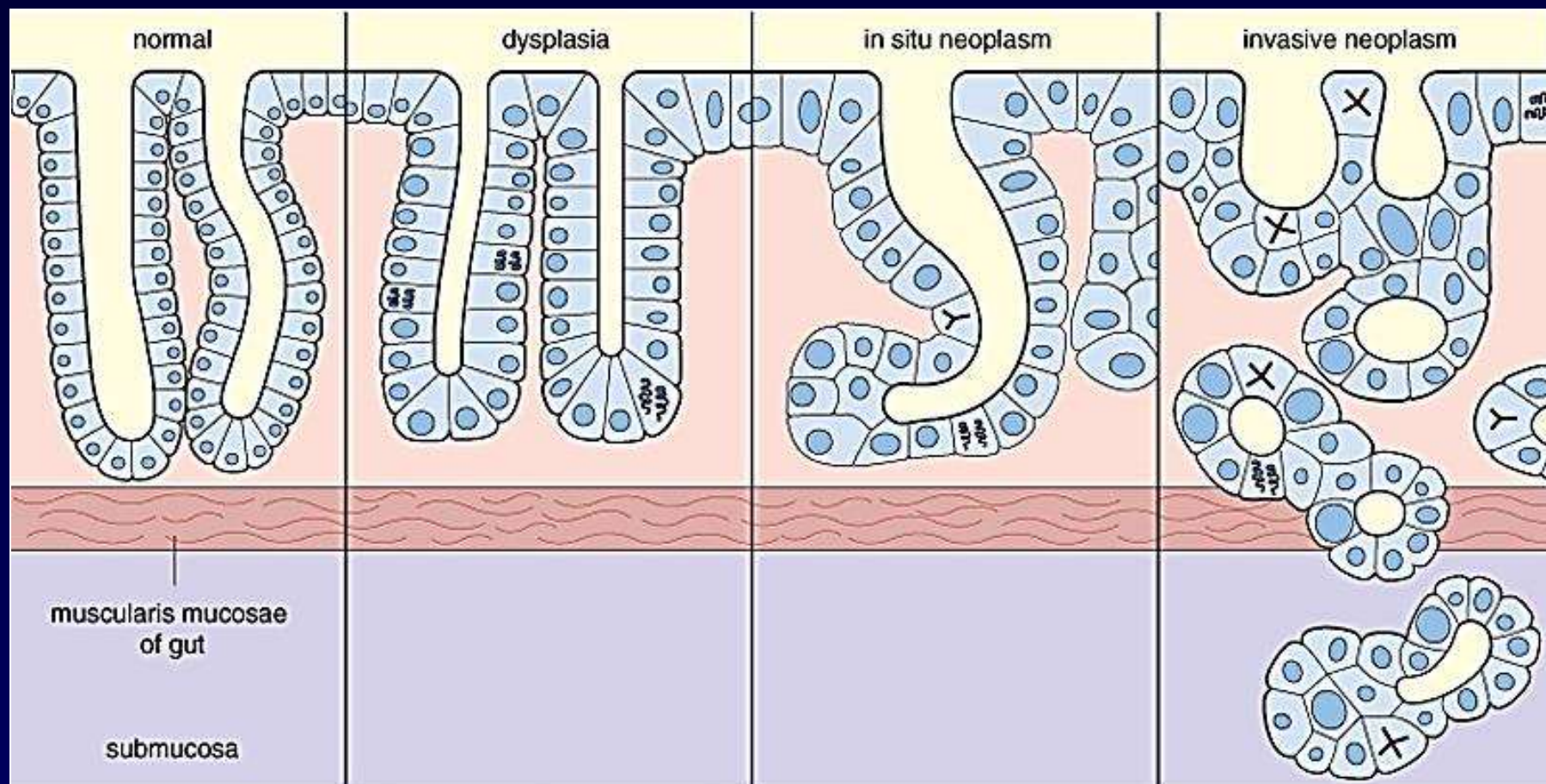

Phân loại UNG THƯ' (tt)

Phân loại u theo loại tế bào

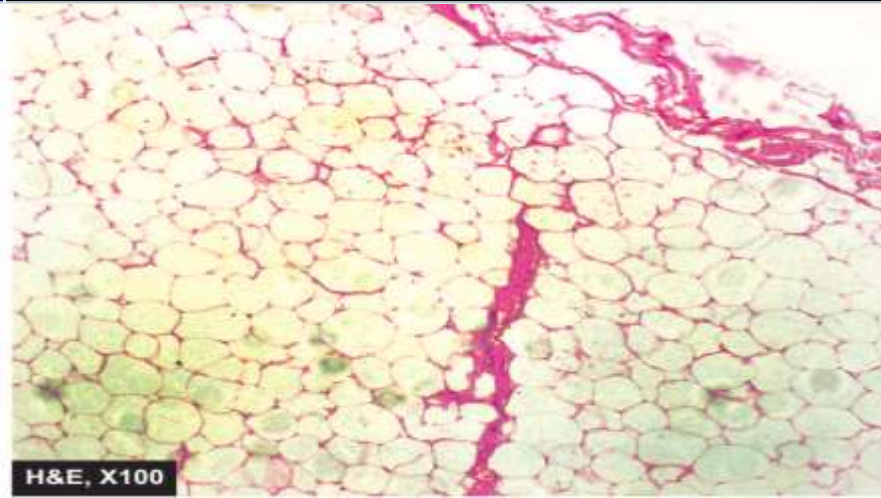
Đặc điểm	Carcinom	Sarcom
Nguồn gốc	Biểu mô	Mô liên kết
Đặc tính	Ác	Ác
Tần suất	Thường gặp	Hiếm
Đường di căn	Mạch lympho	máu
In-situ phase	Có	Không
Tuổi mắc	Thường > 50	Thường < 50

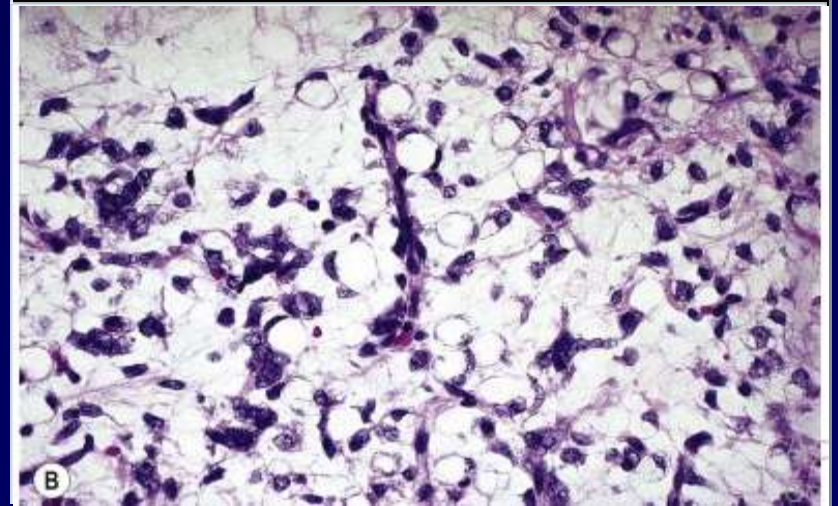

Stevens et al: Core Pathology, 3rd Edition.

Copyright © 2009 by Mosby, an imprint of Elsevier, Ltd . All rights reserved.

U mỡ lành

Sarcom mỡ

Phân loại u- ung thư

LOẠI MÔ	LÀNH	ÁC
U HỖN HỢP		
<i>Salivary glands</i>	Pleomorphic adenoma (mixed salivary tumour)	Malignant mixed salivary tumour
U TẾ BÀO MÀM		
<i>Totipotent cells in gonads or in embryonal rests</i>	Mature teratoma (hiện các mô từ ba lá phôi)	Immature teratoma (hiện diện mô từ ba lá phôi nhưng có ống thần kinh non)

Đặc điểm u- ung thư

Đại thể

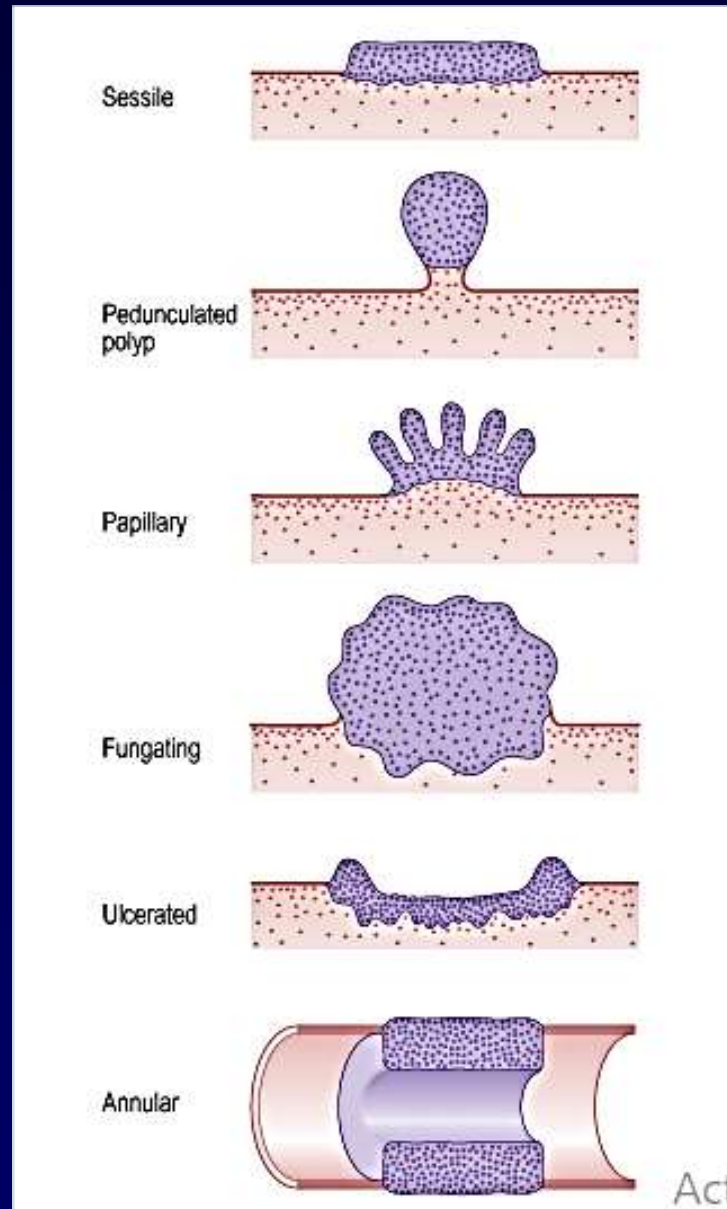
HÌNH ẢNH	LÀNH	ÁC
1. Vỏ bao	Có vỏ bao, giới hạn rõ	Thường không vỏ bao, giới hạn không rõ
2. Mô quanh u	Thường bị chèn ép	Thường bị xâm lấn
3. Kích thước	Thường nhỏ	Thường lớn
4. Màu sắc	Đồng nhất	Không đồng nhất, xuất huyết, hoại tử

Đặc điểm u- ung thư

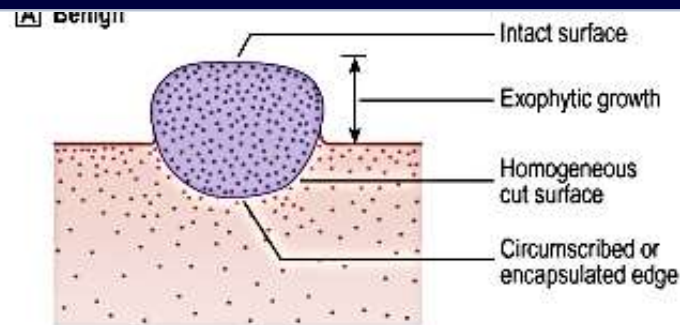
1. Tỷ lệ tăng trưởng
2. Kiểu hình ung thư và tế bào gốc
- 3. Đặc điểm lâm sàng và đại thể**
- 4. Đặc điểm vi thể**
5. Sự gieo rắc:
  - Xâm lấn tại chỗ
  - Di căn

Đặc điểm u- ung thư Đại thể

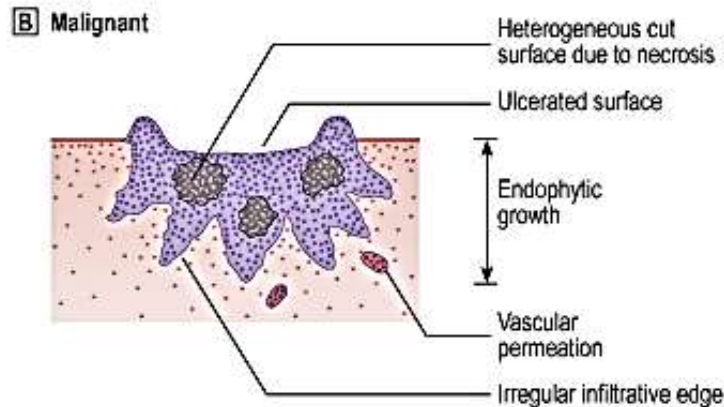
Đặc điểm u- ung thư

Đại thể

© Elsevier Ltd. Underwood: General and Systematic Pathology www.studentconsult.com

[Add to My Slides](#) [Go to My Slides](#)

© Elsevier Ltd. Underwood: General and Systematic Pathology www.studentconsult.com

[Add to My Slides](#) [Go to My Slides](#)

Figure 11.10 Benign and malignant tumours growing on surfaces (e.g. skin, bowel wall), showing the principal differences in their gross appearances.

Đặc điểm đại thể u- ung thư

U ác

Co kéo da,
tụt núm vú,
loét núm vú

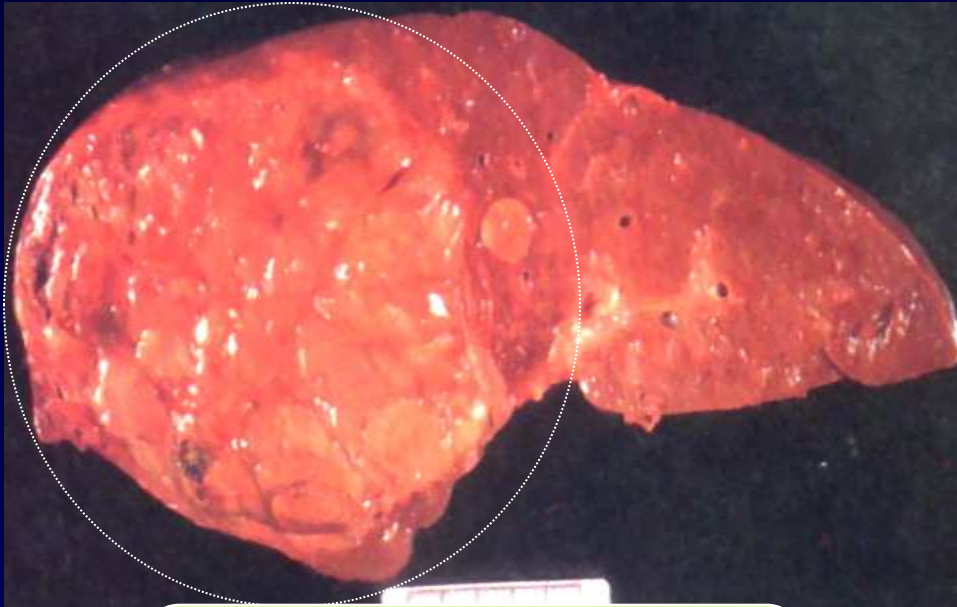

U lành

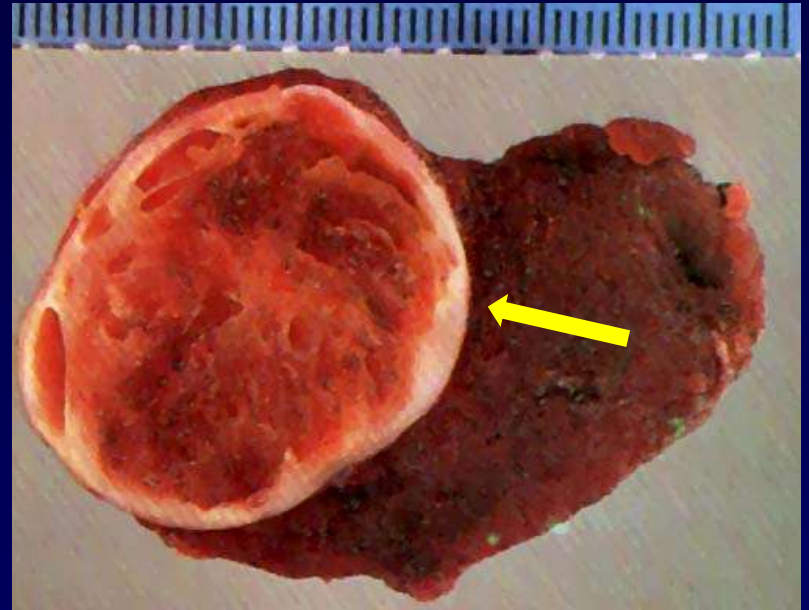
Không co kéo da,
Không tụt núm vú,

Đặc điểm đại thể u- ung thư

Vỏ bao u

U ác
Vỏ bao không rõ ràng

U lành
Vỏ bao rõ ràng

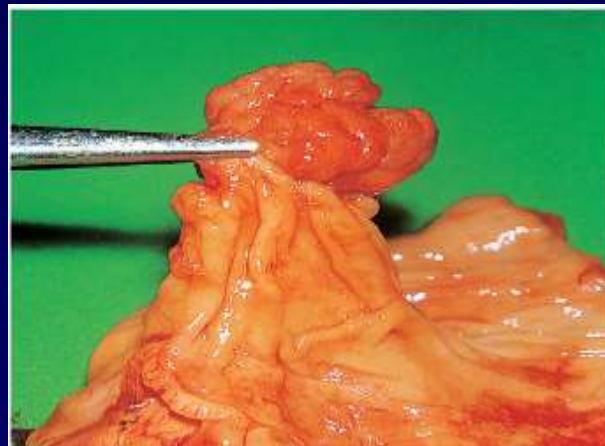

Đặc điểm đại thể u- ung thư

Dạng loét

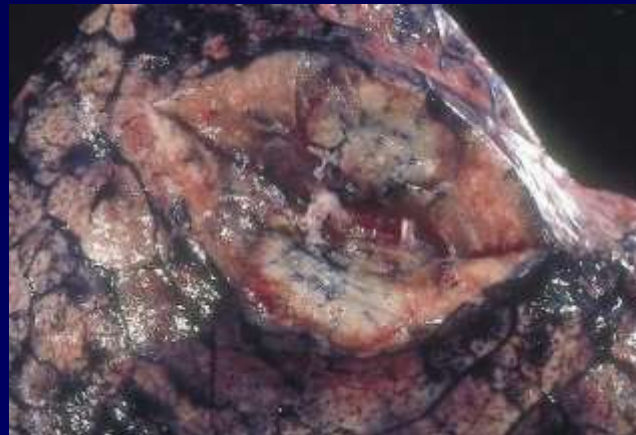
Dạng pôlíp

Đặc điểm đại thể u- ung thư

Màu sắc

Đặc điểm đại thể ung thư Mật độ

- U mềm (u mỡ)
- U Chắc đặc (u u cơ sợi tử cung).
- u cứng (u xương)

Đặc điểm đại thể ung thư Xâm lấn (invasion)

- Xâm lấn: tiêu chí quan trọng nhất để chẩn đoán ác tính.
- Xâm lấn: khả năng di chuyển của tế bào ung thư, giảm sự gắn kết tế bào và các enzym phân giải protein.
- Đối với biểu mô tế bào ung thư phá vỡ màng đáy.

UNG THƯ TẾ BÀO GAI CỎ TỬ CUNG
XÂM LẤN THÂN TỬ CUNG

ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC

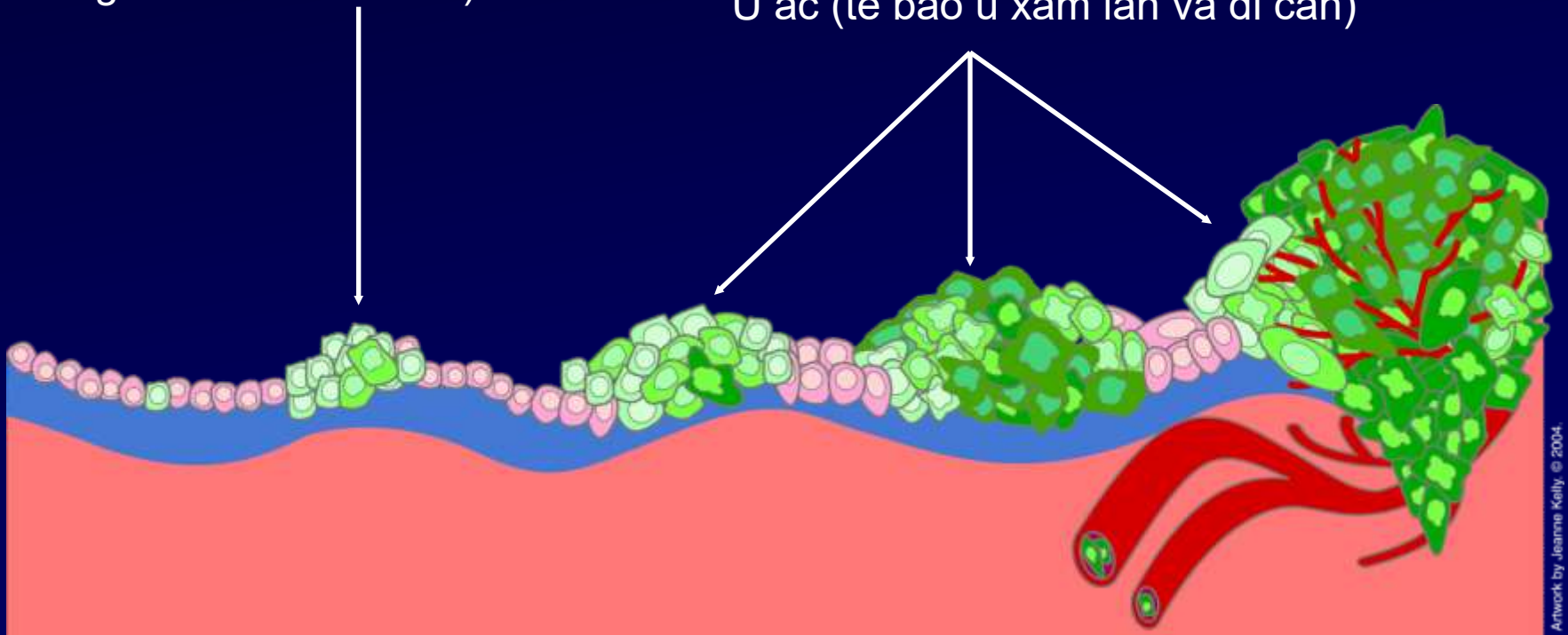
Normal	Cancer	
		Tế bào phân chia bất thường, bất tử
		Nhân lớn, dị dạng
		Tỉ lệ nhân/bào tương tăng
		Tế bào có kích thước to nhỏ, không đều
		Mất hình thái chuyên biệt
		Tế bào mất cực tính, rối loạn
		Các tế bào ác tính xâm lấn xung quanh, không có giới hạn

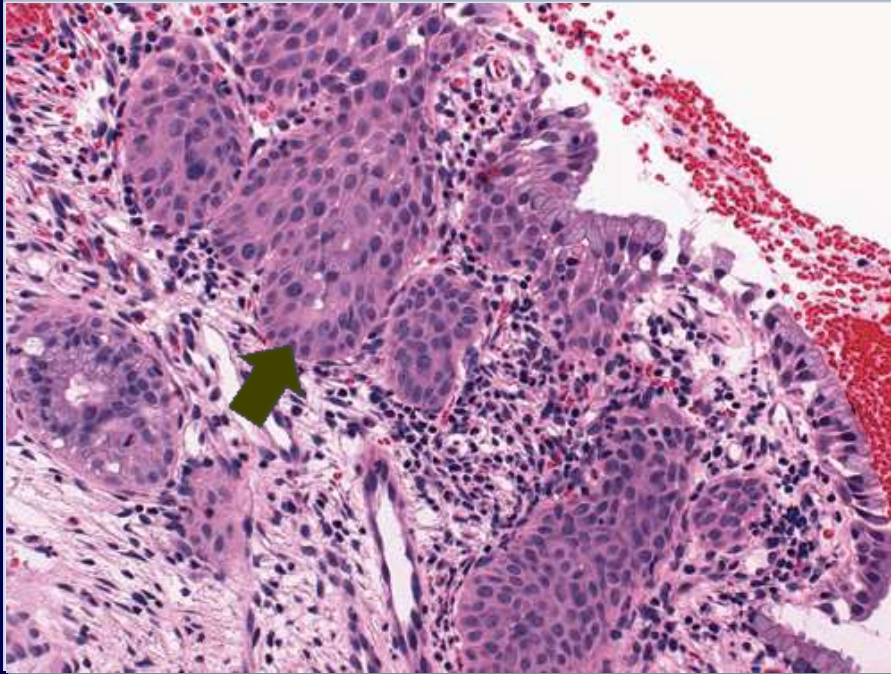
ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC

U lành (tế u phát triển khu trú,
không xâm lấn và di căn)

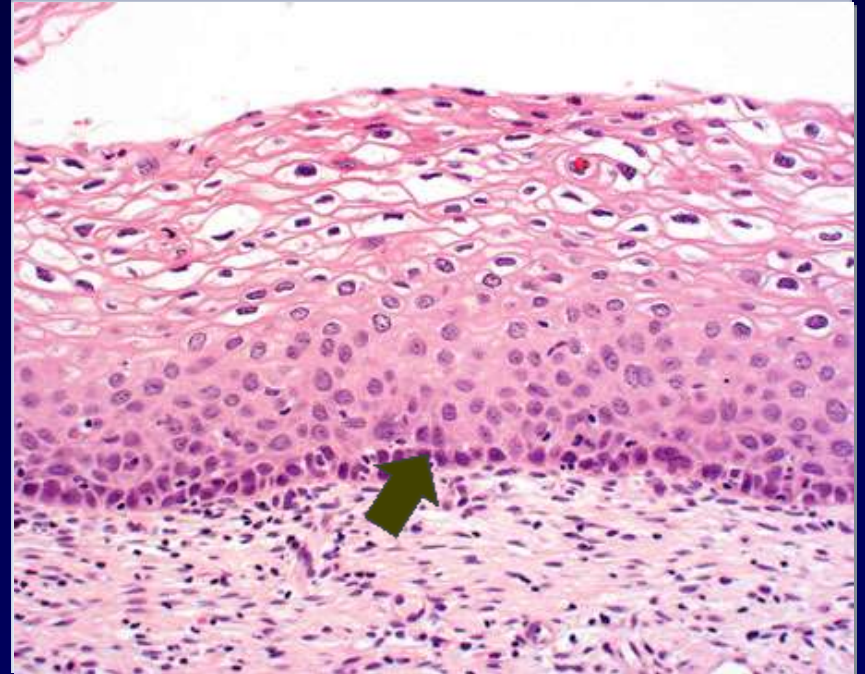
U ác (tế bào u xâm lấn và di căn)

ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC

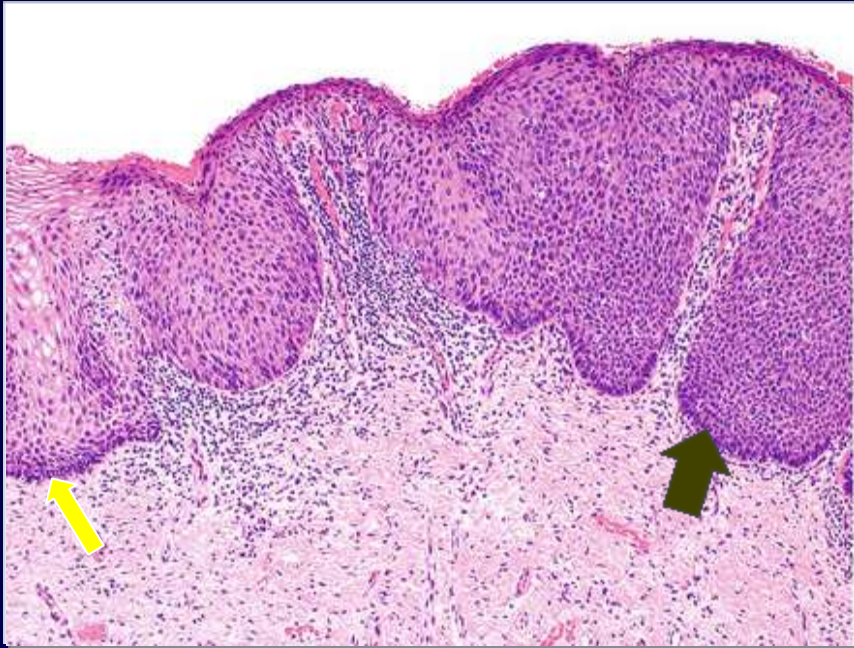
TẾ BÀO CHUYỂN SẴN GAI

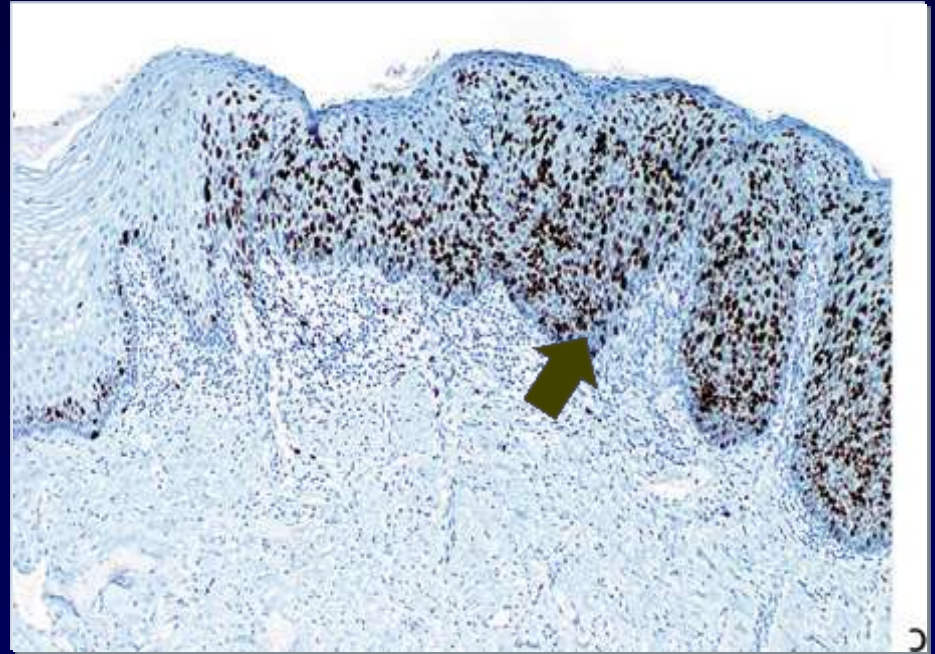
TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ –ĐỘ THẤP

ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC

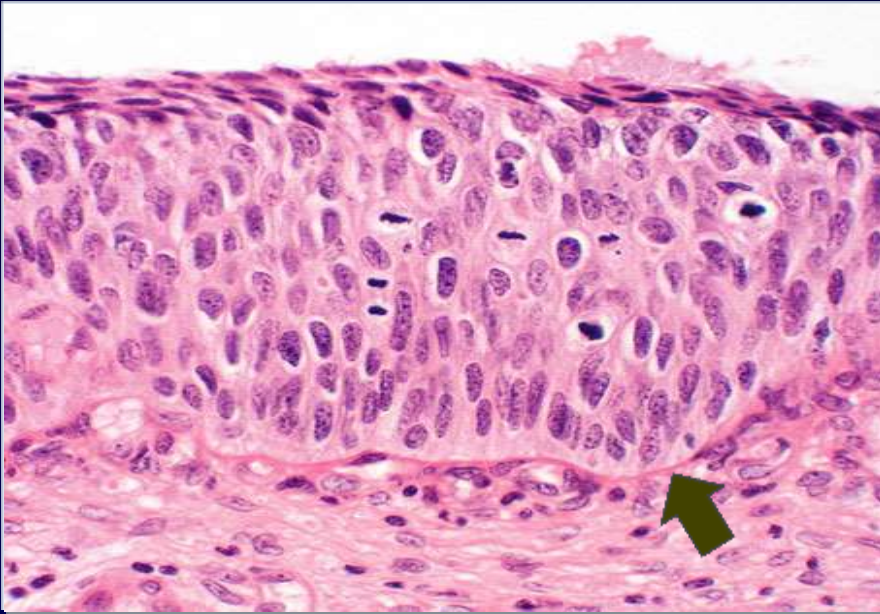

TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ –
ĐỘ CAO
Biểu mô gai bình thường (mũi tên
vàng)

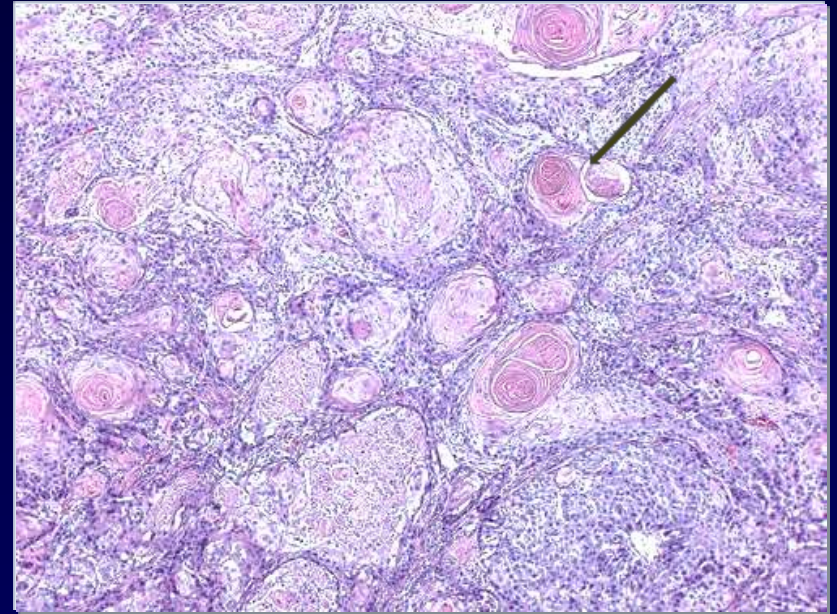

TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ –
ĐỘ CAO, KI-67 (+)

ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC

TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ–ĐỘ CAO,
Màng đáy còn nguyên vẹn

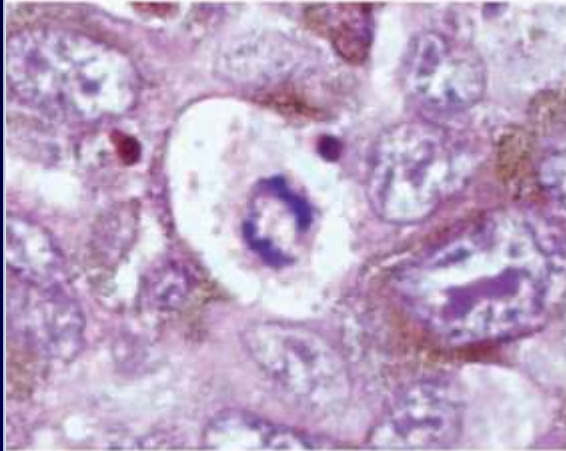

TẾ BÀO GAI UNG THƯ– SỪNG HÓA
Tế bào ung thư xâm lấn màng đáy
xâm nhập mô đệm

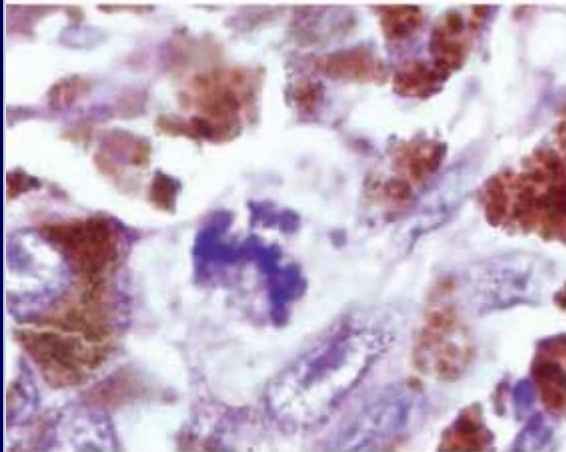
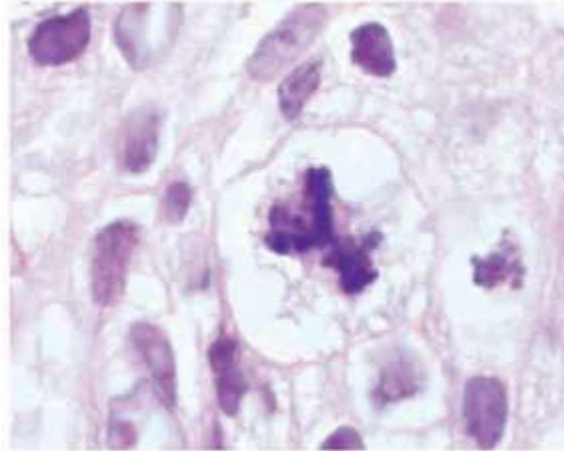

ĐẶC ĐIỂM VI THỂ MÔ BỆNH HỌC UNG THƯ

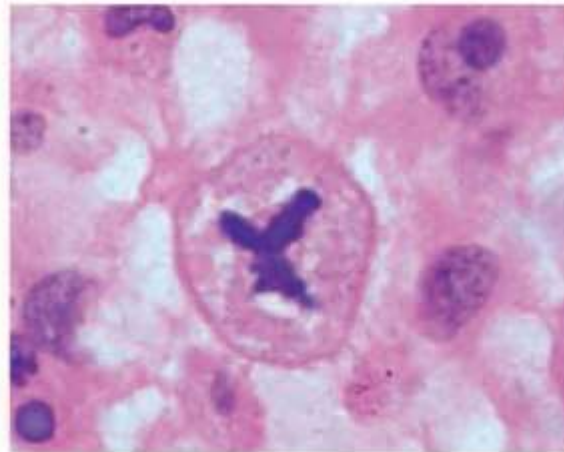
BIPOLAR MITOSIS

ABNORMAL MITOSIS

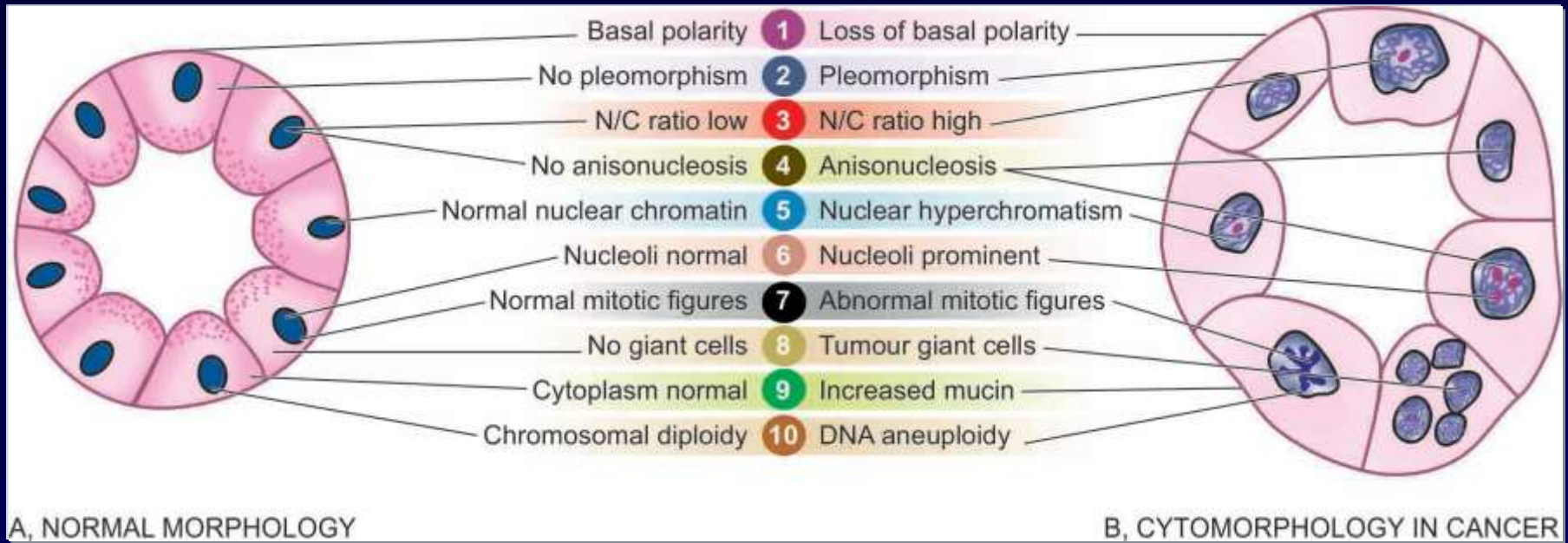

ABNORMAL MITOSIS

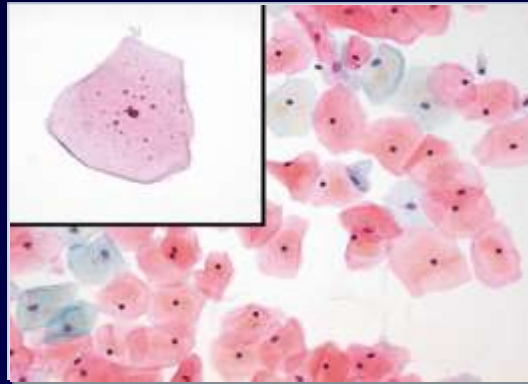

ABNORMAL MITOSIS

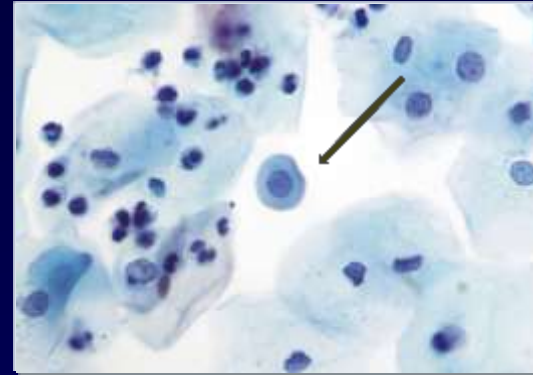
ĐẶC ĐIỂM TẾ BÀO UNG THƯ

ĐẶC ĐIỂM TẾ BÀO GAI - CHUYỂN SỎN GAI -TIỀN UNG THƯ'- UNG THƯ'

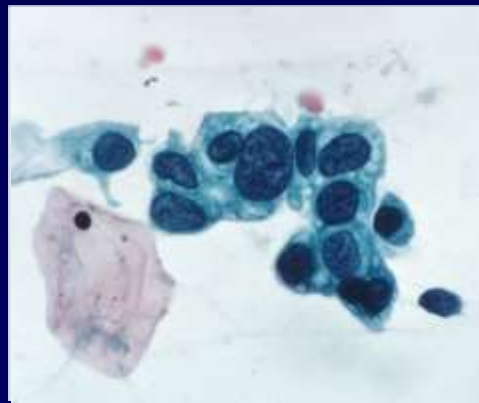
Tế bào gai bình thường

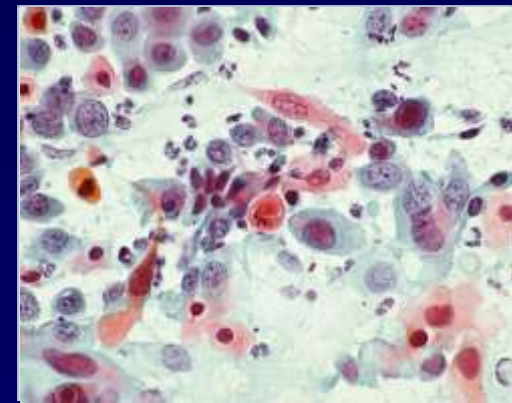
Tế bào chuyển sản gai

Tế bào gai tiền ung thư
độ thấp

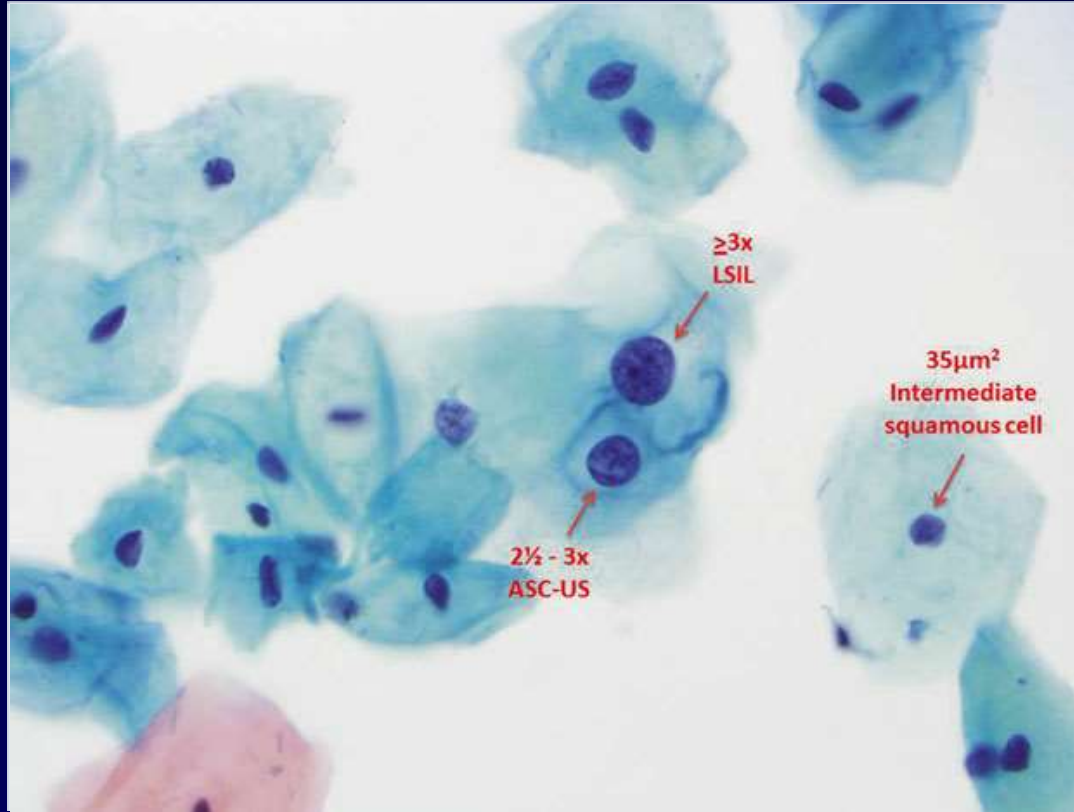

Tế bào gai tiền ung thư
độ cao

Tế bào gai ung thư
Sừng hóa

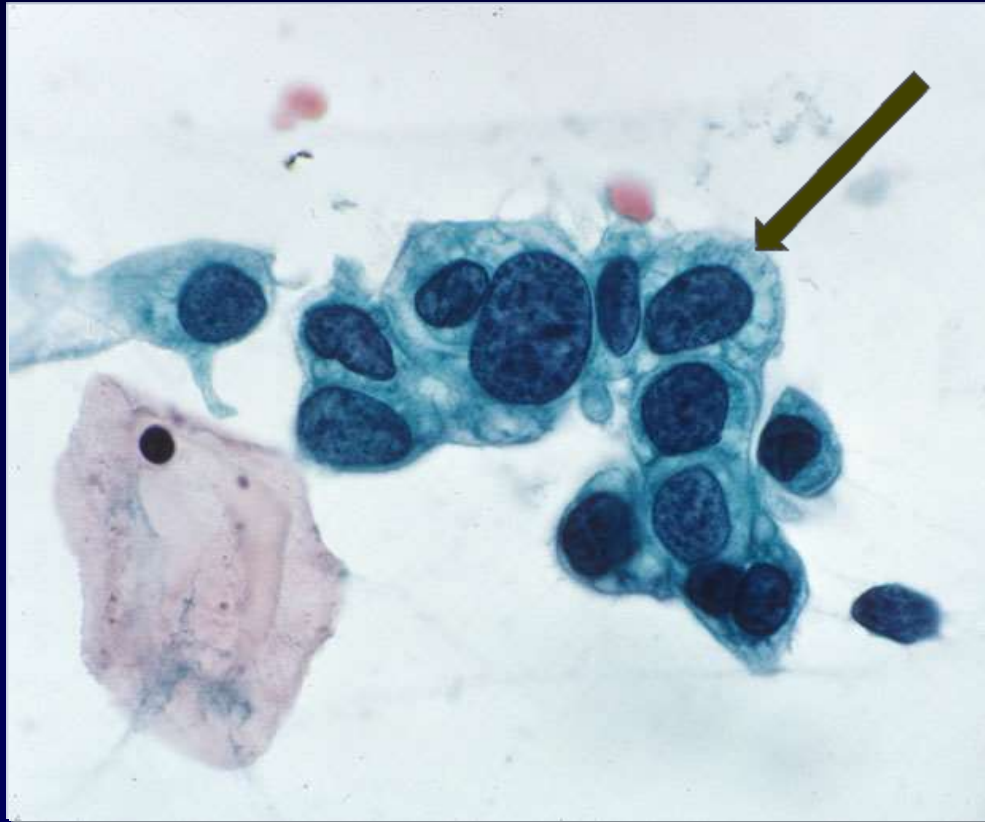
ĐẶC ĐIỂM TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ- ĐỘ THẤP

- Nhân của một tế bào gai trung bình khoảng $35\mu m^2$. Nhân tế bào gai bất thường ý nghĩa không xác định $100\mu m^2$. Nhân tế bào gai tiền ung thư độ thấp (LSIL) $150-175\mu m^2$

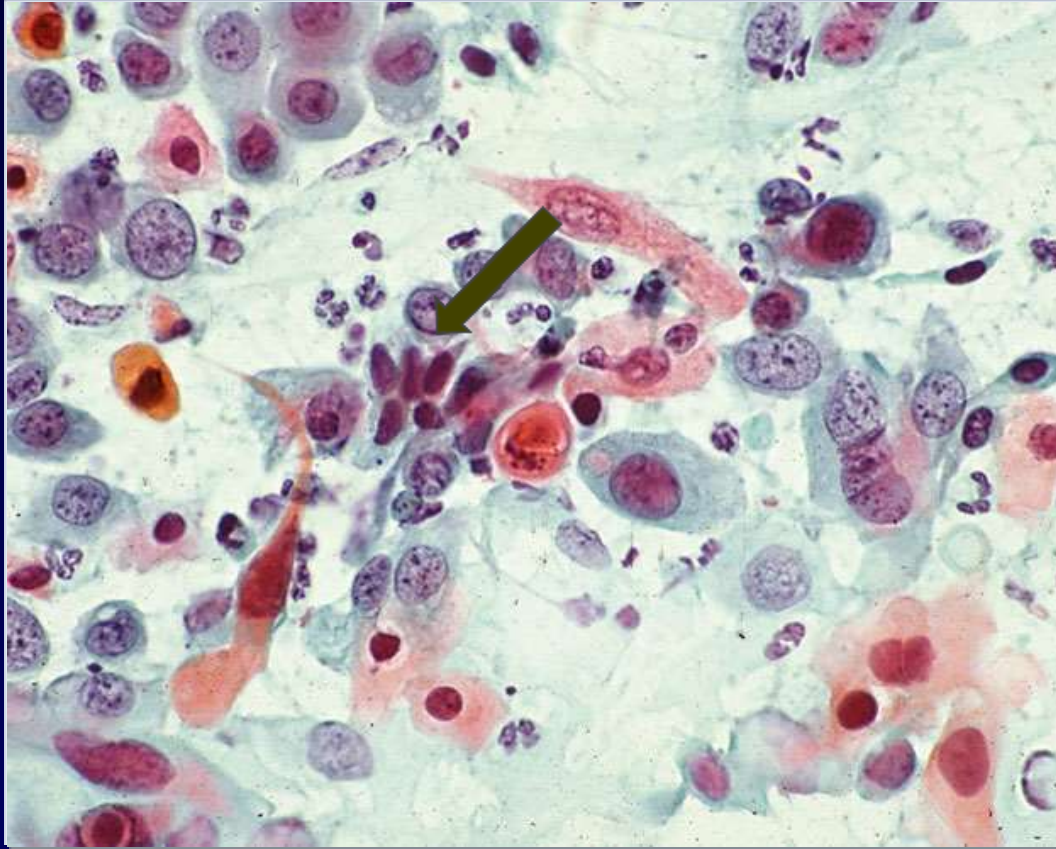

ĐẶC ĐIỂM TẾ BÀO GAI TIỀN UNG THƯ- ĐỘ CAO

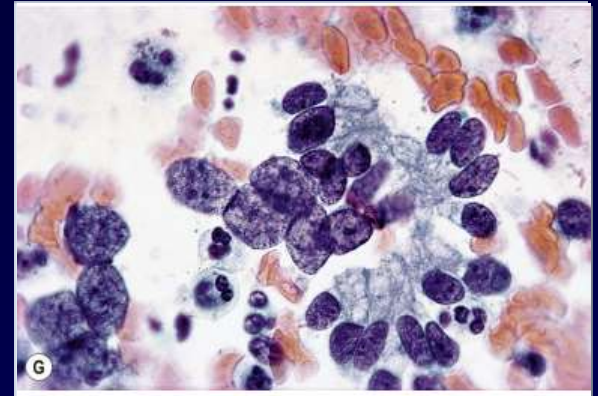
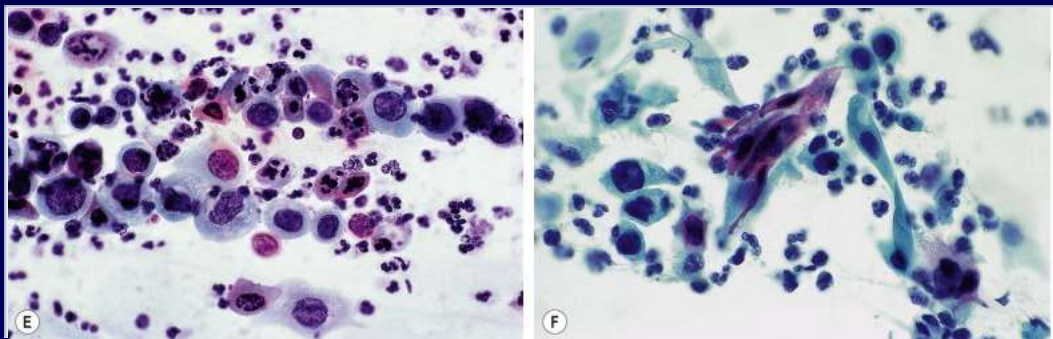
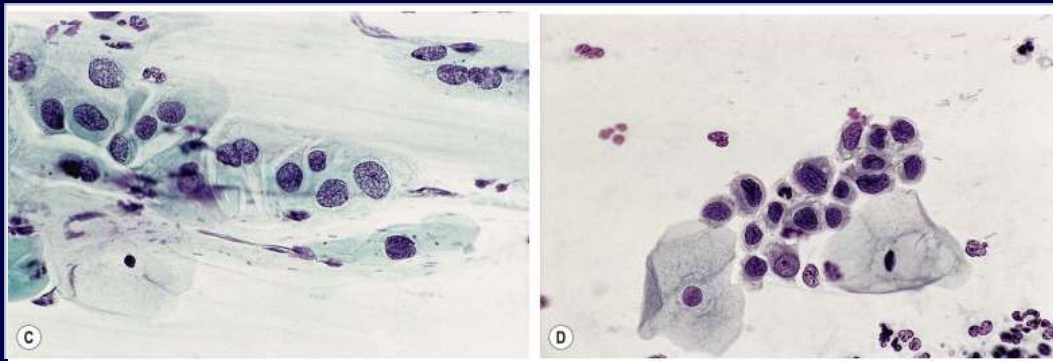
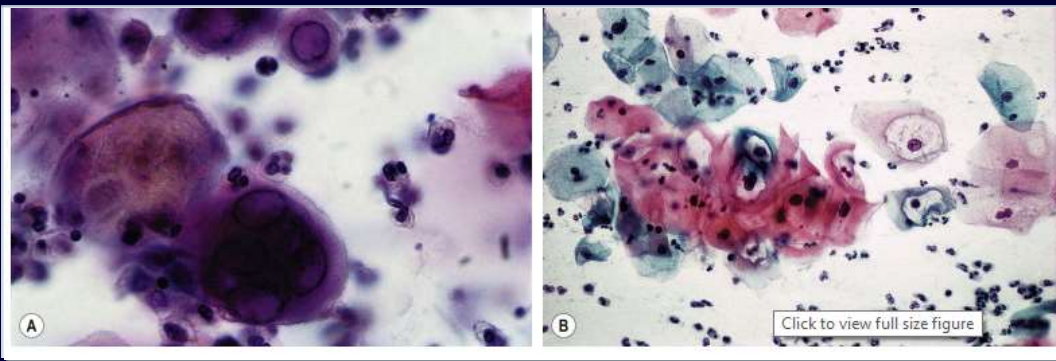

- Đa dạng về kích thước nhân và hình dạng, bào tương chưa trưởng thành

ĐẶC ĐIỂM TẾ BÀO GAI UNG THƯ- SỪNG HÓA

- Ung thư biểu mô gai, sừng hóa. kích thước tế bào và hình dạng đa dạng,

Fig. 19.100 Various types of cervical lesions as seen on Pap smears: **A**, herpes simplex infection; **B**, HPV infection; **C**, CIN I; **D**, CIN II; **E**, CIN III; **F**, invasive squamous cell carcinoma; **G**, adenocarcinoma.
(Courtesy of L. Alasio, Milan, Italy)

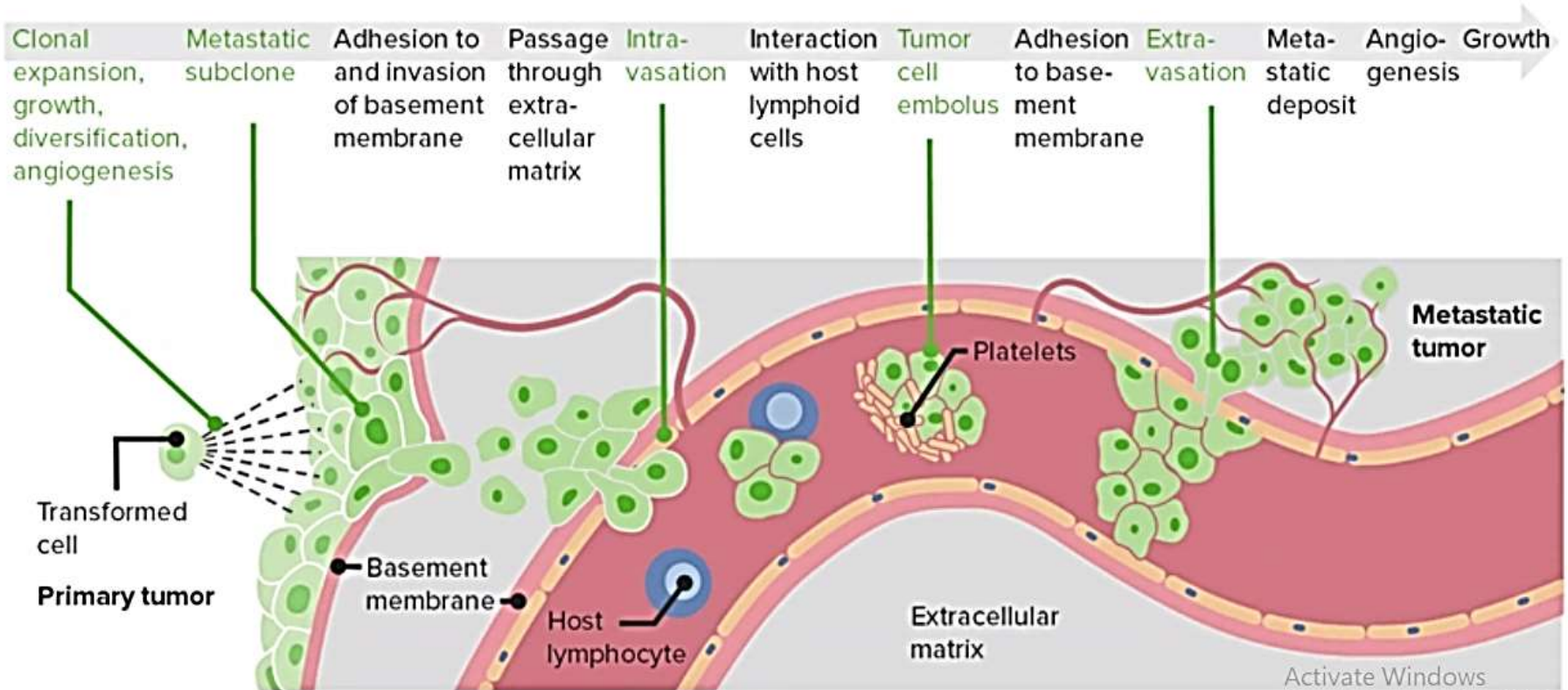
Đặc điểm ung thư

Di căn (metastasis)

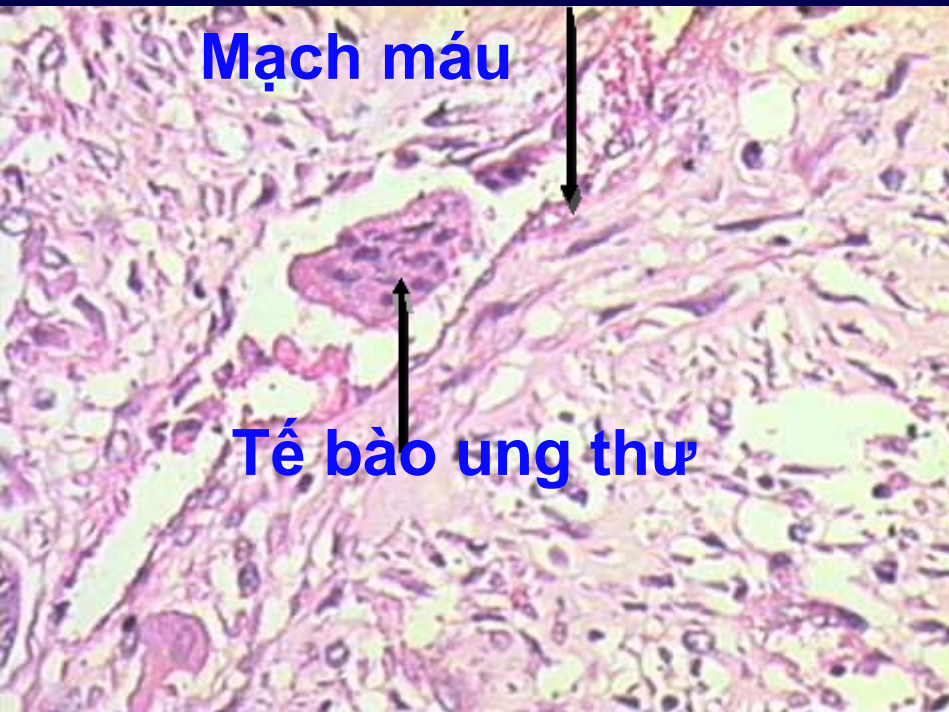
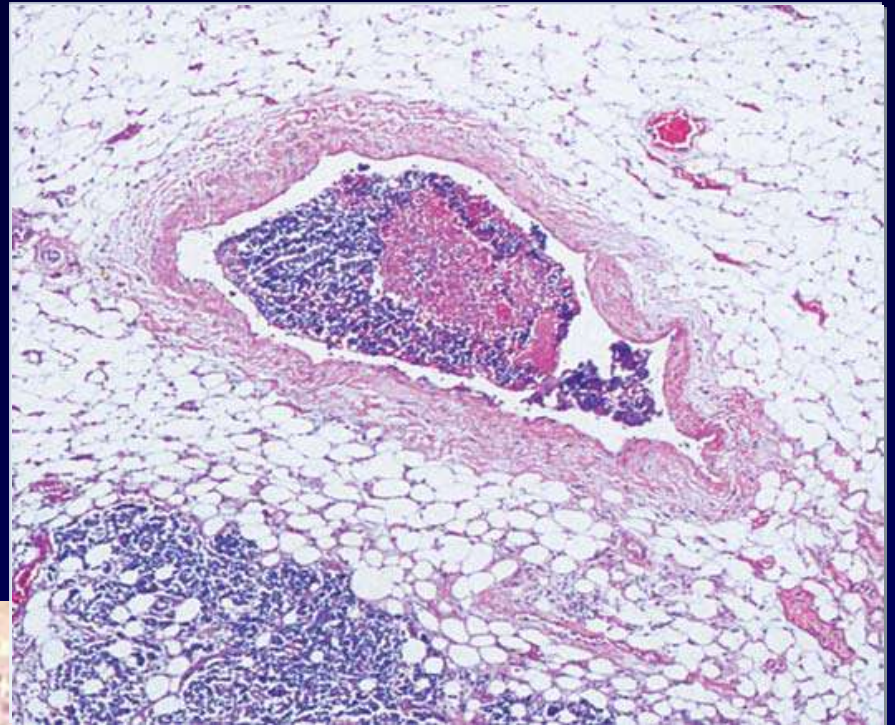
- Di căn: quá trình hình thành của các khối u thứ phát. Di căn; mạch bạch huyết, mạch máu, khoang cơ thể.
- Các bước:
  1. Tế bào ung thư tách rời cộng đồng
  2. Xâm lấn mô liên kết xung quanh
  3. Xâm lấn vào lòng mạch (intravasation)
  4. Thoát khỏi các cơ chế bảo vệ (tế bào diệt tự nhiên- natural killer)
  5. Gắn kết vào tế bào nội mô mạch máu vị trí bất kỳ
  6. Tế bào ung thư thoát mạch (extravasation) và xâm lấn mô xung quanh

Malignant Neoplasms

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

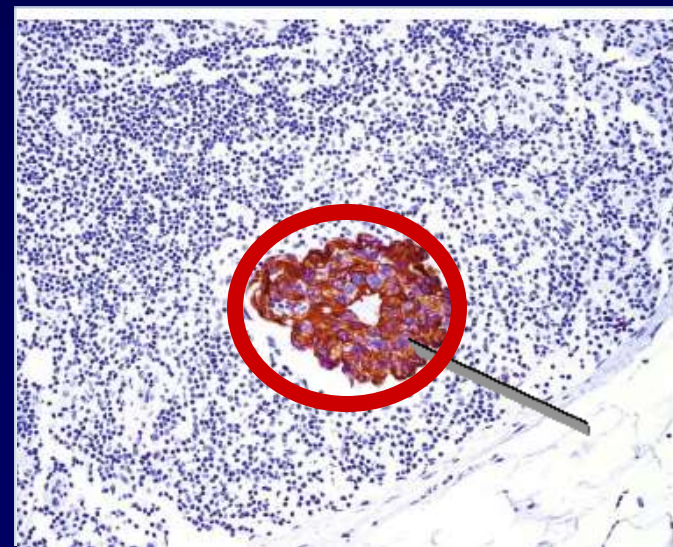
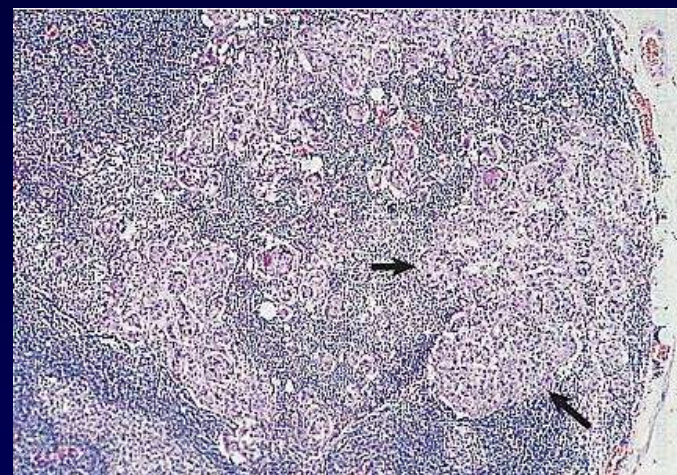

Các con đường di căn chính (tt)

2. Di căn qua mạch lympho (Lymphatic metastasis)

- ✓ Tế bào ung thư di căn hạch thông qua mạch đến (affrent lymphatic channel)
- ✓ Hạch bị di căn thường lớn và cứng, có thể dính nhau, dính mô xung quanh, gây phù
- ✓ Cần chú ý không phải tất cả hạch lớn đều là do di căn

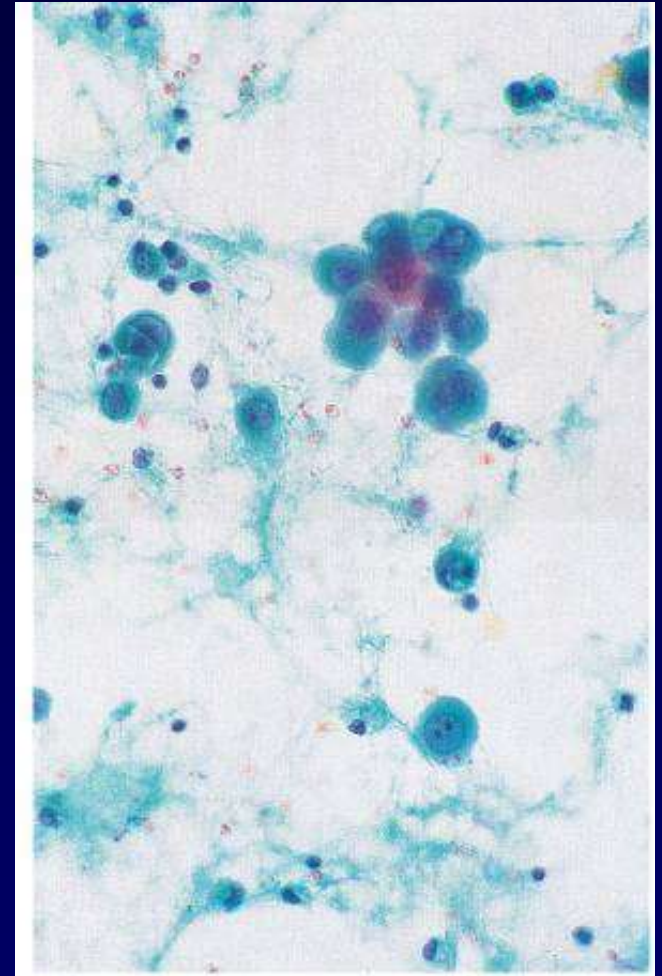

Đám tế bào ung thư vú di căn hạch, CK(+)

Các con đường di căn chính (tt)

3. Di căn qua các khoang cơ thể (Transcoelomic metastasis)

- ✓ Khoang màng bụng, màng phổi, màng tim: tràn dịch vào các khoang
- ✓ Dịch tiết (exudate): nhiều protein, tế bào ung thư
- ✓ Tìm thấy tế bào ung thư trong dịch: chẩn đoán

Phát hiện sớm ung thư

- Việc dự phòng và chẩn đoán sớm cũng quan trọng như điều trị
- Biện pháp phòng ngừa: dựa vào kết quả của các nghiên cứu dịch tễ học
- Chẩn đoán sớm: phát hiện khối u ở giai đoạn có thể chữa được, sàng lọc những người không có triệu chứng, tập trung nhóm có nguy cơ cao
  - CIN: tầm soát tế bào cổ tử cung.
  - Ung thư vú: chụp nhũ ảnh phụ nữ >40t, FNA

Chẩn đoán ung thư: Giải phẫu bệnh là nền tảng

- Mô bệnh học: xác định được loại mô học, độ mô học, di căn xa
- Tế bào: xác định được bản chất lành ác, trong một số trường hợp có thể xác định loại mô học
- Đặc tính sinh học tế bào u: Hóa mô Miễn Dịch, lai chỗ huỳnh quang, giải trình tự gen: giúp điều trị trong kỷ nguyên mới: cá nhân hóa phác đồ điều trị

Cách cố định và gửi bệnh phẩm GPB

- Dung dịch cố định: formol 10%, pH=7
- Thẻ tích: gấp 20 lần mẫu mô
- Thời gian từ lúc lấy mẫu mô khỏi bệnh nhân đến dung dịch cố định: tối đa 30 phút
- Thời gian cố định tối ưu: 6-48g

Quy trình Giải phẫu bệnh **bắt đầu** từ phòng mổ

Thời gian **trước**
dung dịch cố định
formalin 10%
Càng nhanh càng tốt

Thời gian **trong** dung dịch
cố định formalin 10%
6-8 giờ để định hình một
mảnh mô 4mm

quyết định sự thành công của chẩn đoán

Thời gian trong dung dịch cố định

6-8 giờ để định hình một mảnh mô 4mm

- 1. Ngăn chặn sự thoái rữa và hoại sinh học.
- 2. Giữ mô gần giống với mô bình thường
- 3. Làm cho tế bào không nhạy cảm với dung dịch ưu trương hoặc nhược trương
- 4. Đóng vai trò như một chất xúc tác cho thuốc nhuộm.
- 5. Tạo ra sự tương phản hình thái tốt

XÁC ĐỊNH ĐẶC TÍNH SINH HỌC CỦA TẾ BÀO U

giúp tiên đoán, tiên lượng

- **Xác định đột biến gen**

- Her2: vú, Dạ dày
- BRCA1, 2: vú, Buồng trứng
- EGFR: Phổi
- Kit, PDGFRA: U mô đệm đường tiêu hóa (GIST)
- KRAS: Đại-trực tràng
- BRAF: Tuyến giáp, Melanoma
- BCR/ABL, FLT3: Bạch cầu mạn dòng tủy
- RB1: U nguyên bào võng mạc

FREE
access to
online text, cases,
images, and
audio review
questions

RUBIN'S Pathology

Clinicopathologic
Foundations of Medicine

SIXTH EDITION

Raphael Rubin
David S. Strayer

Emanuel Rubin
Founder and Consulting Editor

 Wolters Kluwer | Lippincott Williams & Wilkins
Health